

ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Αθήνα, 23-01-2012

Αριθ. Πρωτ.: Γ/ΕΞ/468/23-01-2012

Α Π Ο Φ Α Σ Η 2/2012

(Τμήμα)

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συνεδρίασε σε σύνθεση Τμήματος στην έδρα της την 17.01.2012 και ώρα 10:00 μετά από πρόσκληση του Προέδρου της, προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση που αναφέρεται στο ιστορικό της παρούσας. Παρέστησαν ο Πρόεδρος της Αρχής, Πέτρος Χριστόφορος, και τα αναπληρωματικά μέλη Πέτρος Τσαντίλας, Γρηγόριος Λαζαράκος, ως εισηγητής, και Χαράλαμπος Ανθόπουλος, σε αντικατάσταση των τακτικών μελών Αναστασίου Πράσσου, Αναστασίου-Ιωάννη Μεταξά και Δημητρίου Μπριόλα, αντίστοιχα, οι οποίοι, αν και εκλήθησαν νομίμως εγγράφως δεν παρέστησαν λόγω κωλύματος. Παρούσες χωρίς δικαίωμα ψήφου ήταν η Ε. Μαραγκού, νομικός ελέγκτρια - δικηγόρος, ως βοηθός εισηγήτρια και η Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου, υπάλληλος του τμήματος διοικητικών και οικονομικών υποθέσεων, ως γραμματέας.

Η Αρχή έλαβε υπόψη τα παρακάτω:

Με τη με αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/5678/26.08.2011 αίτησή του προς την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, το Τμήμα Ληξιαρχείου του Δήμου Ηρακλείου διαβιβάζει την από 17.08.2011 αίτηση της Α και ζητά από την Αρχή να αποφανθεί για τη χορήγηση ή μη άδειας πρόσβασης στο αρχείο του Ληξιαρχείου Ηρακλείου και συγκεκριμένα στα ληξιαρχικά βιβλία του κατά τα έτη 1940-1944 στην Α

για ερευνητικούς σκοπούς. Η Α είναι υποψήφια διδάκτορας στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Πάντειου Πανεπιστημίου και εκπονεί διδακτορική διατριβή με θέμα τη θνησιμότητα από πείνα κατά τη κατοχή (1941-1944) στον ελληνικό χώρο και με τίτλο «Κοινωνική γεωγραφία της πείνας στην κατοχή – Τα θύματά της κατά την κατοχή (1941-1944) στον ελληνικό χώρο» και ζητά πρόσβαση στα ληξιαρχικά βιβλία γάμων, γεννήσεων, και θανάτων του Ληξιαρχείου Ηρακλείου της κατοχικής περιόδου προκειμένου να συμπεριληφθούν στη διατριβή της και σχετικά στοιχεία από τον Δήμο Ηρακλείου. Αντικείμενο της έρευνάς της αποτελεί, μεταξύ άλλων, ο συνολικός αριθμός των γάμων, γεννήσεων και θανάτων των ετών 1940-1944 καθώς και ο εντοπισμός του συνολικού αριθμού των αποβιωσάντων από πείνα στον Δήμο Ηρακλείου (συνολικός αριθμός θυμάτων από πείνα ανά έτος, φύλο, ηλικία, τόπο γέννησης, επάγγελμα, οικογενειακή κατάσταση) με σκοπό αφενός την κατάρτιση συγκεντρωτικών πινάκων δίχως όμως, να κατονομαστούν οι θανόντες από πείνα και αφετέρου την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με το πόσοι εκ των θανόντων από πείνα ήταν άντρες, γυναίκες ή παιδιά και τι ηλικίας.

Η Αρχή μετά από εξέταση της παραπάνω αίτησης και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Το άρθρο 2 στοιχ. β', δ' και ζ' του ν. 2472/1997 για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προβλέπει ότι «*“Ευαίσθητα Δεδομένα” [νοούνται] τα Δεδομένα που Δεφορούν τη Δφυλετική Δή Δεθνική Δπροέλευση, τα Δ πολιτικά φρονήματα, τις Δθησκευτικές Δή φιλοσοφικές Δπειθήσεις, τη συΔ ετοχή Δεξωση, σωΔατείο και Δφνδικαλιστική Δργάνωση, την Δγεία, την Δκοινωνική Δρόνοια και Δτη Δρωτική Δζωή, καθώς και Δτα Δχρετικά Δ εΔποινικές Διώξεις Δή καταδίκες,...* “Επεξεργασία Δεδομένων Δ προσωπικού Δχαρακτήρα” [νοείται] κάθε Δεργασία Δή Δειρά Δεργασιών Δπου ΔτραγΔατοποιείται, από Δτο Δ η Δόσιο Δή Δπό Δνο Δικό Δπρόσωπο Δη Δοσίου Δδικαίου Δή Δδιωτικού Δδικαίου Δή Δνωση Δ προσώπων Δή Δφυσικό Δπρόσωπο Δ εΔή Δχωρίς Δτη Δβοήθεια Δαυτο Δατοποιη Δένων Δ εθόδων και Δ εφαρ Δζονται Δσε Δεδομένα Δπροσωπικού Δχαρακτήρα, όπως Δη Δσυλλογή, η Δκαταχώριση, η Δοργάνωση, η Δδιατήρηση Δή Δποθήκευση, η Δτροποποίηση, η Δξαγωγή, η Δχρήση, η Δδιαβίβαση, η Δδιάδοση Δή Δκάθε Δίλλης Δ ορφή Δδιάθεση, η Δσυσχέτιση Δή Δσυνδυασ Δός, η Δδιασύνδεση, η Δ

δέσμευση (κλείδωτα), η διαγραφή, η καταστροφή, ... “Υπεύθυνος Επεξεργασίας” [νοείται] οποιοσδήποτε καθορίζει το σκοπό και τον τρόπο επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως φυσικό ή νομικό πρόσωπο, δημόσια Αρχή ή υπηρεσία ή οποιοσδήποτε άλλος οργανισμός».

Το άρθρ. 4 § 1 στοιχ. α' και β' του ν. 2472/1997 ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι ο σκοπός της επεξεργασίας πρέπει να είναι καθορισμένος, σαφής και νόμιμος, τα δεδομένα να είναι συναφή, πρόσφορα και όχι περισσότερα από όσα απαιτούνται ενόψει του σκοπού της επεξεργασίας.

Για τη νόμιμη επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων απαραίτητη είναι η χορήγηση άδειας από την Αρχή στην περίπτωση που συντρέχει κάποια από τις βάσεις νομιμότητας της επεξεργασίας που ορίζονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 7 του ν. 2472/1997. Σύμφωνα, λοιπόν, με το άρθρ. 7 § 2 στοιχ. στ' του ν. 2472/1997 «*Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η συλλογή και επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων, καθώς και η ίδρυση και λειτουργία Αρχαιολογικού Αρχείου, ύστερα από Άδεια της Αρχής, όταν επεξεργασία πραγματοποιείται για ερευνητικούς και επιστημονικούς αποκλειστικούς σκοπούς και από τον όρο ότι τηρείται η ανωνυμία και λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα έτρα για την προστασία των δικαιωμάτων των προσώπων στα οποία αναφέρονται».*

Το άρθρ. 10 του ίδιου νόμου ορίζει τα εξής: «*1. Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι απόρρητη. Ιεξάγεται αποκλειστικά και όνο από πρόσωπα που τελούν από τον έλεγχο του υπεύθυνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία και όνο κατ' εντολή του. (...) 3. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας φείλει να λαμβάνει τα κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά έτρα για την ασφάλεια των δεδομένων και την προστασία τους από τυχαία ή αθέλητη καταστροφή, τυχαία απώλεια, αλλοίωση, απαγορευμένη διάδοση ή πρόσβαση και κάθε άλλη ορφή αθέλητης επεξεργασίας. Αυτά τα έτρα πρέπει να εξασφαλίζουν επίπεδο ασφαλείας ανάλογο προς τους κινδύνους που συνεπάγεται η επεξεργασία και η φύση των δεδομένων που είναι αντικείμενο της επεξεργασίας. ...»*

Από τις προαναφερθείσες διατάξεις προκύπτει ότι η επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων επιτρέπεται σύμφωνα με το άρθρ. 7 § 2 στοιχ. στ' του ν. 2472/1997, για ερευνητικούς και επιστημονικούς σκοπούς - όπως, στη συγκεκριμένη

περίπτωση, χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου (δεδομένου ότι η επιστημονική ιστορική έρευνα αποτελεί νόμιμο σκοπό επεξεργασίας, βλ. και άρθρ. 16 παρ. 1 Σ, όπου ορίζεται ότι η ανάπτυξη και προαγωγή της έρευνας αποτελεί υποχρέωση του Κράτους), υπό τις προϋποθέσεις της τήρησης της ανωνυμίας και της λήψης των απαραίτητων μέτρων για την προστασία των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων.

Όπως έχει κρίνει η Αρχή σε ανάλογες περιπτώσεις (αποφάσεις με αριθμ. 63/2002, 53/2003 και 50/2005): «Στην περίπτωση της ιστορικής έρευνας, όταν αυτή αφορά επαρκώς εξατομικευμένα πρόσωπα της ιστορίας που βρίσκονται ακόμα εν ζωή, θα πρέπει ο ερευνητής, με μέριμνα του υπευθύνου επεξεργασίας, να λαμβάνει προηγουμένως σχετική άδεια της Αρχής». Ως εκ τούτου, η Αρχή χορήγησε την σχετική άδεια προς τον υπεύθυνο επεξεργασίας του σχετικού αρχείου, από τον οποίο ζητούσε ο ερευνητής την πρόσβαση προς εκπλήρωση του ερευνητικού/επιστημονικού σκοπού, «υπό τον όρο ότι θα τηρηθεί η ανωνυμία των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα αιτούμενα στοιχεία, ώστε να αποφευχθεί κάθε δυνατότητα ταυτοποίησης» σε κάθε περίπτωση δηλαδή, με τήρηση της ανωνυμίας κατά τη δημοσιοποίηση των πορισμάτων της σχετικής έρευνας.

Περαιτέρω, η Αρχή με τις με αριθμ. 46/2004, 47/ 2004 αποφάσεις της χορήγησε ανάλογη άδεια στον υπεύθυνο επεξεργασίας για την επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων υγείας για επιστημονικούς/ερευνητικούς σκοπούς με τους εξής όρους: α) η πρόσβαση στα σχετικά αρχεία να γίνει στο χώρο τήρησής τους, ώστε να μην εκφεύγουν από την σφαίρα επιρροής του υπευθύνου επεξεργασίας β) οι αιτούντες την πρόσβαση θα εξάγουν από το αρχείο μόνο όσα στοιχεία τους είναι κατά την επιστημονική κρίση τους απαραίτητα για την ολοκλήρωση του συγκεκριμένου ερευνητικού έργου γ) η ανωνυμοποίηση των προσωπικών δεδομένων θα γίνει ήδη κατά τα διάρκεια της πρόσβασης στα δεδομένα (καθώς, στις κρινόμενες περιπτώσεις, δεν προέκυψε η ανάγκη των αιτούντων-ερευνητών να συνδέσουν τα στοιχεία που ταυτοποιούν τα υποκείμενα με τα προσωπικά τους δεδομένα και να καταγράψουν πλήρη –μη ανωνυμοποιημένα- στοιχεία για την διεξαγωγή της έρευνας).

2. Στην υπό κρίση περίπτωση η Α η οποία είναι υποψήφια διδάκτορας στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Πάντειου Πανεπιστημίου ζητά πρόσβαση στο

αρχείο του Ληξιαρχείου Ηρακλείου, το οποίο περιέχει ευαίσθητα δεδομένα φυσικών προσώπων, προκειμένου να συμπεριλάβει στη διδακτορική της διατριβή με τίτλο «Κοινωνική γεωγραφία της πείνας στην κατοχή – Τα θύματά της κατά την κατοχή (1941-1944) στον ελληνικό χώρο» σχετικά στοιχεία από τον Δήμο Ηρακλείου.

Επειδή υπάρχει πιθανότητα ανάμεσα στο αρχειακό υλικό στο οποίο ζητείται η πρόσβαση από τον ερευνητή να υπάρχουν προσωπικά δεδομένα προσώπων που βρίσκονται ακόμα εν ζωή, τυγχάνει εφαρμογής ο ν. 2472/1997 και η Αρχή γνωμοδοτεί για τη χορήγηση (ή μη) αδείας για πρόσβαση στο εν λόγω αρχείο.

Επειδή η πρόσβαση στα ληξιαρχικά βιβλία του Ληξιαρχείου Ηρακλείου κατά τα έτη 1940-1944 είναι αναγκαία για την ολοκλήρωση της διδακτορικής έρευνας της Α, πρέπει να της επιτραπεί η πρόσβαση αυτή στα παραπάνω ληξιαρχικά βιβλία που τηρούνται στο Ληξιαρχείο Ηρακλείου, υπό την προϋπόθεση ότι θα εξάγει μόνο τα δεδομένα που κατά την επιστημονική της κρίση είναι απαραίτητα για την ολοκλήρωση της μελέτης της, καταγράφει μόνο το ιστορικό της κάθε περίπτωσης και όχι τα στοιχεία που ταυτοποιούν το ιστορικό με συγκεκριμένα πρόσωπα, που δυνατόν να βρίσκονται ακόμα στη ζωή, και τηρήσει την ανωνυμοποίηση σε κάθε μεταγενέστερη χρήση των δεδομένων αυτών με π.χ. δημοσιοποίηση της έρευνας.

Για τους λόγους αυτούς

Η Αρχή χορηγεί άδεια στο Ληξιαρχείο Ηρακλείου ως υπεύθυνο επεξεργασίας του παραπάνω αρχείου να επιτρέψει στην Α, την πρόσβαση στο εν λόγω αρχείο με τους εξής όρους: Η πρόσβαση να γίνει στον τόπο που αυτό τηρείται σήμερα, και ο ερευνητής να εξάγει μόνο τα δεδομένα που, κατά την επιστημονική του κρίση, είναι απαραίτητα για την ολοκλήρωση της μελέτης του, να καταγράφει μόνο το ιστορικό της κάθε περίπτωσης και όχι τα στοιχεία που ταυτοποιούν το ιστορικό με συγκεκριμένα πρόσωπα, που δυνατόν να βρίσκονται ακόμα στη ζωή, και να τηρήσει την ανωνυμοποίηση σε κάθε μεταγενέστερη χρήση των δεδομένων αυτών.

Ο Πρόεδρος της Αρχής

Η Γραμματέας

Πέτρος Χριστόφορος

Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου

